

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทย นอกจากภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติแล้วยังมีภาษาต่างๆ อีกประมาณ 50 ภาษาที่ใช้พูดกัน (กัลยา ดิงศภัทย์, 2539) เช่น ภาษาผู้ไท ภาษาไทดำ ภาษาของ ภาษาไทลื้อ ภาษาแสก ภาษาเขมร ภาษาญ้อ ภาษาขมุ ภาษามาลายู ภาษามูเซอร์ ภาษากะเหรี่ยง ภาษาม้ง เป็นต้น กลุ่มคนที่พูดภาษาต่างๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย อีกทั้งหลายพื้นที่ในประเทศไทยยังเป็นชุมชนที่มีได้มีการใช้ภาษาเพียงภาษาเดียว เนื่องจากมีกลุ่มคนที่พูดต่างภาษามาอาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง เป็นจังหวัดที่มีผู้พูดภาษาม้ง กะเหรี่ยง มูเซอร์ ในจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ มีกลุ่มคนที่พูดภาษาเขมร ลาว และญ้อ นอกจากนี้ในจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี ราชบุรี มีผู้พูดภาษาลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวเวียง และในจังหวัดสตูล ยะลา นราธิวาส เป็นจังหวัดที่มีผู้พูดภาษาไทย-มลายู และภาษาชาไก เป็นต้น (เกนีย์ เจอร์รี่ และธีระพันธ์ ล.ทองคำ, 2520) การที่มีผู้พูดหลายภาษาอยู่ร่วมกันนั้น ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและผสมผสานทั้งทางภาษาและวัฒนธรรมเกิดขึ้น ทำให้ลักษณะทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้พูดต่างภาษากันเหล่านี้มีการผสมกลมกลืนกัน กล่าวคือ ในทางวัฒนธรรมก็มีลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การดำรงชีวิตโดยอาศัยการกสิกรรมและปลูกข้าวเป็นพืชสำคัญ บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมีการใช้หน้าไม้และกับดักบางชนิดและเครื่องมือเครื่องใช้ชนิดต่างๆ ที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระบุง ไซ ล้อ กระชัง เป็นต้น ส่วนในทางภาษาก็มีลักษณะพิเศษร่วมของภาษาอยู่หลายอย่างทั้งทางด้านเสียงและทางไวยากรณ์ เช่น การแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ การใช้คำลักษณะนาม เป็นต้น (สุริยา รัตนกุล, 2537)

เนื่องจากในชีวิตประจำวันของผู้ที่พูดภาษาต่างๆ กันเหล่านี้มีโอกาสติดต่อกันสื่อสารซึ่งกันและกัน การติดต่อกันระหว่างผู้พูดต่างภาษากันนั้นจะทำให้เกิดการผสมผสานของภาษาเข้าด้วยกัน เช่น การนำคำศัพท์ของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ การปรับระบบเสียงของอีกภาษาหนึ่งให้เข้ากับภาษาของตนเอง เป็นต้น ดังในบทความของ Gandour (1979) ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาอังกฤษให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาไทย และในบทความนี้ยังได้กล่าวอ้างอิงงานวิจัยของนักภาษาศาสตร์หลายๆ ท่าน เช่น Benedict (1942:598), Gedney (1967), Court (1975) และ

Kiu (1977)¹ ที่ได้ศึกษาถึงการสัมผัสภาษา (Language contact) ระหว่างภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ และภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ว่า เมื่อภาษาทั้ง 2 ภาษาเกิดการสัมผัสกันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางระบบเสียงเกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่เกิดขึ้นนั้นจะเปลี่ยนแปลงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระบบเสียงของภาษานั้นๆ ว่าเหมือนหรือต่างกับระบบเสียงของอีกภาษาหนึ่ง มากน้อย เพียงไร เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบของการลงเสียงหนักเบาเป็นรูปแบบของการ มีเสียงวรรณยุกต์แทน หรือเปลี่ยนจากภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น นอกจากนี้ในงานวิจัยของธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (L-Thongkum, 1993) ที่ได้ศึกษาการ สัมผัสภาษาระหว่างภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาเข่าในหมู่บ้านห้วยแม่สาย อำเภอคอยเข่า จังหวัด เชียงราย พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาทั้งในเรื่องสัทลักษณะและระบบ วรรณยุกต์ กล่าวคือ ภาษาของคนรุ่นอายุมากกว่า 25 ปียังคงมีเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง แต่สำหรับคน รุ่นอายุต่ำกว่า 25 ปี นั้น ระบบวรรณยุกต์เปลี่ยนเป็น 5 เสียงวรรณยุกต์ เหมือนภาษาไทยมาตรฐาน เนื่องจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ข้อคิดว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้วรรณยุกต์ของคนรุ่นอายุต่ำกว่า 25 ปี เกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องมาจากการ ศึกษา กล่าวคือ คนรุ่นอายุต่ำกว่า 25 ปีนั้นมีโอกาสเรียนภาษาไทยมาตรฐานและใช้ภาษาไทย มาตรฐานมากกว่าคนรุ่นอายุมากกว่า 25 ปี และจากข้อคิดดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาก็น่าจะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เสียงวรรณยุกต์เกิดการเปลี่ยนแปลงไป

ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้พูดต่างภาษากันยังจำเป็นต้องมีการใช้ภาษาใดภาษาหนึ่ง เป็นสื่อกลางเพื่อให้คนที่พูดต่างภาษากันนั้นทำความเข้าใจกันได้ ซึ่งภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางนี้ เรียกว่า ภาษากลาง (Lingua franca) (Crystal, 1980) เช่น ที่บ้านน้ำสอ อำเภอลำดวน จังหวัดน่าน ชุมชน ดังกล่าวเป็นชุมชนที่มีผู้พูด 3 ภาษา คือ ภาษาขมุ ภาษาม้ง และภาษาปรีช แต่ภาษาที่ทั้ง 3 กลุ่มชนใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกันคือ ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยกลาง (Sataporn Boonprasert, 1989) ส่วนชุมชนบ้านหนองอาร์และบ้านลาวเคิม ตำบลดินแดง อำเภอ ไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนนี้มีผู้พูดภาษาทั้งสิ้น 9 ภาษา คือ ภาษาเขมร ส่วย (ญู) ลาว (ไทยอีสาน) ไทย (ไทยมาตรฐาน) ไทยกลาง (ไทยถิ่นกลาง) ไทยเหนือ (ไทยถิ่นเหนือ) ไทยใต้ (ไทยถิ่นใต้) ไทยโคราช (ไทยถิ่นโคราช) และจีน (แต้จิ๋ว) แต่ภาษาที่กลุ่มชนนี้ใช้เป็นภาษากลาง คือ ภาษาลาว (ไทยอีสาน) (ประพนธ์ จันทวิเทศ, 2532) เป็นต้น

ในการประชุมร่วมกันของนักวิชาการในหลายสาขาวิชาที่สนใจเรื่องไทศึกษาในระหว่าง การดำเนินงานโครงการวิจัย “ประเมินสถานภาพไทยศึกษา” ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2542

¹ ดูรายละเอียดของบรรณานุกรมได้ในงานวิจัยของ Gandour (1979)

พบว่า นักวิชาการในสาขาอื่นๆ เช่น นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา นักประวัติศาสตร์ ฯลฯ มีความเห็นร่วมกันว่า การจำแนกกลุ่มชนต่างๆ ที่มีการผสมผสานแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมและภาษาคด้วยเกณฑ์ทางภาษาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ในขณะที่นักภาษาศาสตร์ซึ่งร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นั้นยืนยันว่าการจำแนกดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยการใช้ลักษณะทางภาษาในแง่ของเสียงในการจำแนก เช่น ภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์สามารถใช้เสียงวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์สำคัญในการจำแนกภาษาของคนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการสัมผัสทางภาษาได้ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานว่าภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์นั้นสามารถนำเอาเสียงวรรณยุกต์มาใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งบอกชาติพันธุ์ของกลุ่มชนต่างชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษากลางเดียวกัน เนื่องจากเสียงวรรณยุกต์อาจเป็นลักษณะหนึ่งที่สามารถแสดงความต่างของสำเนียงในภาษาที่พูดโดยคนต่างกลุ่มกันได้ เช่น เมื่อคนเขมรพูดภาษาไทยอีสาน เสียงวรรณยุกต์ของคนเขมรที่พูดภาษาไทยอีสานก็น่าที่จะต่างจากเสียงวรรณยุกต์ของคนไทยอีสานอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับการยืนยันของนักภาษาศาสตร์ที่ว่า การจำแนกกลุ่มชนที่มีการผสมผสานทั้งทางภาษาและวัฒนธรรมนั้นสามารถกระทำได้ด้วยเกณฑ์ทางภาษา อีกทั้งจากงานวิจัยของเก็ดนีย์ (Gedney, 1972) และกัลยา ดิงศภัทย์ (Kalaya Tingsabadh, 1980) ยังแสดงให้เห็นว่า เสียงวรรณยุกต์นั้นสามารถใช้จำแนกความแตกต่างระหว่างภาษาไทถิ่นต่างๆ ออกจากกันได้อีกด้วย นอกจากนี้ในงานการศึกษาของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2541) เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษาของคน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” ในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” ยังแสดงให้เห็นว่าการศึกษาวรรณยุกต์ เช่น เรื่องของระบบวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ และการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่มีลักษณะต่างไปจากวรรณยุกต์ในภาษาดั้งเดิมแบบนั้นสามารถแสดงให้เห็นรูปแบบของการผสมผสานระหว่างกลุ่มชนและภาษาของกลุ่มชนที่อยู่ในตระกูลเดียวกันและอาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

จากงานการวิจัยเรื่อง “ภาวะหลายภาษาในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” ของสิเนหา วัจนชาติ (2542) พบว่า ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษนั้น เป็นชุมชนที่ประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่มชาติพันธุ์หลักคือ เขมร ลาว (ผู้พูดมีชาติพันธุ์ไทยอีสาน) และกวยซึ่งอพยพมาจากที่ต่างๆ มาอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนแห่งนี้ ในชีวิตประจำวันของประชากรต่างกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีการติดต่อสื่อสารผสมกลมกลืนทั้งทางภาษาและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ภาษาที่ใช้พูดในชุมชนคือ ภาษาลาว (ไทยอีสาน) ภาษากวย ภาษาเขมร ภาษาไทย ภาษาผู้ไท และภาษาไทยถิ่นเหนือ สำหรับภาษาไทยผู้ไท และไทยถิ่นเหนือนั้น เป็นภาษาที่มีผู้พูดเป็นภาษาแม่เพียง 9 คนเท่านั้น ภาษาที่ใช้เป็นภาษากลางเมื่อประชากรทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์สนทนากันก็คือ ภาษาไทยอีสาน ซึ่งจัดเป็นภาษาที่มี

ระดับเสียงวรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในภาษา ในขณะที่ภาษาแม่ของผู้พูดที่เป็นคนเขมรและคนกวน นั้นเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก หรือตระกูลมอญ-เขมร ซึ่งจัดว่าเป็นภาษาที่ไม่มีระดับเสียงวรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในภาษาแต่ใช้ลักษณะน้ำเสียง (register) และทำนองเสียง (intonation) เป็นลักษณะสำคัญทางเสียงของภาษา (สุริยา รัตนกุล, 2537) ผู้วิจัยจึงมีข้อสันนิษฐานว่า ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานของคนเขมรและคนกวน นั้นน่าจะแตกต่างและแปรเปลี่ยนไปจากภาษาไทยอีสานของคนไทยอีสาน เนื่องจากอิทธิพลของระบบเสียงในภาษาแม่ของคนเขมรและคนกวน เช่นการลงเสียงหนักเบา ทำนองเสียง เป็นต้น และจากผลการศึกษาของสุดาพร ลักขณินาวิน (Sudaporn Luksaneeyanawin, 1983) ยังแสดงให้เห็นว่า ในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์และทำนองเสียง ทำนองเสียงก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สัทลักษณะของวรรณยุกต์แปรเปลี่ยนไป อีกทั้งผู้วิจัยได้มีโอกาสดูดข้อมูลเบื้องต้นจาก สิเนหา วงคะฮาด ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ได้ใกล้ชิดกับประชากรในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ภาษาไทยอีสานของผู้พูดทั้ง 3 กลุ่มชนนั้นมีลักษณะบางประการที่ต่างกันโดยเฉพาะทางด้านเสียงวรรณยุกต์

ด้วยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสาน ที่กลุ่มชนทั้ง 3 กลุ่มชน คือ คนไทยอีสาน คนเขมร และคนกวน ในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ ใช้เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกัน ว่ามีระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ (tonal system) และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tonal characteristics) ของภาษาไทยอีสาน ที่ใช้พูดเป็นภาษากลาง (lingua franca) ซึ่งพูดโดยคนไทยอีสาน เขมร และกวนในชุมชนบ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานที่ใช้พูดเป็นภาษากลาง (lingua franca) ซึ่งพูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมร และคนกวน
3. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหมือนและความต่างของระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาของชาวไทยอีสาน ที่พูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมร และคนกวน

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของภาษาไทยอีสาน ซึ่งพูดโดยคนไทยอีสาน คนเขมร และคนญ้อมีระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลของระบบเสียงในภาษาแม่ของผู้พูด
2. เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์โดยเฉพาะเรื่องวรรณยุกต์สามารถใช้อำนาจภาษาของกลุ่มชนต่างชาติพันธุ์ที่มีการผสมผสานแลกเปลี่ยนทั้งทางภาษาและวัฒนธรรมได้

1.4 แนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีพื้นฐานแนวคิดในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นตระกูลไท โดยใช้กล่องวรรณยุกต์ (tone box) ของวิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (Gedney, 1972) ส่วนในการวิเคราะห์สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จะวิเคราะห์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์โดยใช้โปรแกรม WinCECIL Version 2.1 (Computerized Extraction of Components Intonation in Language for Window)

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาเสียงวรรณยุกต์จากคำพยางค์เดียวที่เกิดในการลีลาพูด 2 แบบ คือ ลีลาการพูดแบบชั้ด้อยชั้ดคำ และลีลาการพูดแบบต่อเนื่อง เนื่องจากผู้วิจัยคิดว่า ลีลาการพูดแบบต่อเนื่องนั้นเป็นลีลาการพูดที่แสดงลักษณะภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างแท้จริง อีกทั้งเสียงวรรณยุกต์ที่ได้จากการพูดแบบต่อเนื่องสามารถแสดงให้เห็นรูปแปรของเสียงวรรณยุกต์ และครอบคลุมสำเนียงของภาษาได้มากกว่าการศึกษาเสียงวรรณยุกต์จากการพูดแบบชั้ด้อยชั้ดคำเพียงแบบเดียว
2. ในการศึกษาระบบวรรณยุกต์จะศึกษาจากลีลาการพูดแบบชั้ด้อยชั้ดคำเป็นหลัก เนื่องจากผลการศึกษาระบบวรรณยุกต์จากลีลาการพูดแบบชั้ด้อยชั้ดคำนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานได้อย่างชัดเจน ว่ามีกี่หน่วยเสียง และแต่ละหน่วยเสียงวรรณยุกต์มีสัทลักษณะอย่างไร
3. วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับกล่องวรรณยุกต์ของเก็ดนีย์ (Gedney, 1972) และวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์โดยใช้

โปรแกรม WinCECIL (Computerized Extraction of Components Intonation in Language for Window)

4. คำที่นำมาใช้ในการทดสอบจะมีสี่ลักษณะที่หลากหลายในเรื่องต่างๆดังนี้ คือ ความก้อง (Voicing) และลักษณะของการออกเสียง (Manner of articulation) ของเสียงพยัญชนะต้น คุณสมบัตินี้ (Quality) และความสั้นยาว (Length) ของเสียงสระ ตลอดจนลักษณะของการออกเสียงของพยัญชนะท้าย

5. ในการศึกษาสี่ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์จะศึกษาถึงค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental frequency หรือ Fo) และเส้นแสดงค่าการเปลี่ยนแปลงของค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental frequency หรือ Fo curve) เท่านั้น

6. ในการศึกษาครั้งนี้จะพิจารณาจากปัจจัยทางด้านสังคม คือ ปัจจัยทางชาติพันธุ์ เท่านั้น ปัจจัยทางสังคมด้านอื่นไม่รวมอยู่ในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

1.6 คำจำกัดความ สัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในงานวิจัย

1.6.1 คำจำกัดความ

1. การพูดแบบชั้ดถ้อยชั้ดคำ หมายถึง สติการพูดที่เป็นคำพยางค์เดียวออกมาโดดๆ เช่น หัว ตา นก เป็นต้น

2. การพูดแบบต่อเนื่อง หมายถึง สติการพูดแบบที่เป็นคำพูดที่ใช้สนทนาในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นถ้อยคำที่มีความต่อเนื่องกันของประโยค โดยในงานวิจัยเรื่องนี้จะเลือกคำทดสอบที่เป็นคำพยางค์เดียวซึ่งปรากฏในสติการพูดแบบต่อเนื่อง

3. สี่ลักษณะ (tonal characteristics) หมายถึง ลักษณะสำคัญทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ที่ใช้ในการบรรยายเสียงวรรณยุกต์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องรูปร่างวรรณยุกต์ (tone shape)/ ทิศทางของเสียงวรรณยุกต์ (tone direction) ระดับของเสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น

4. พยางค์เป็น หมายถึง พยางค์ที่ลงท้ายด้วยสระเสียงยาว เช่น ตา มือ เป็นต้น หรือคำที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะนาสิกและพยัญชนะกึ่งสระ เช่น อ้าย เอื้อย บ้าน เป็นต้น

5. พยางค์ตาย หมายถึง พยางค์ที่พยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะกัก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พยางค์ตายสระเสียงสั้น เช่น เต็บ นก วัด ฯลฯ และพยางค์ตายสระเสียงยาว เช่น สาก ปีก ขวด

6. ภาษากลาง (lingua franca) หมายถึง ภาษาใดภาษาหนึ่งที่กลุ่มคนต่างชาติพันธุ์ใช้ร่วมกันในการติดต่อสื่อสาร สำหรับในงานวิจัยเรื่องนี้ภาษาที่ใช้เป็นภาษากลาง คือ ภาษาไทยอีสาน
7. ค่าความถี่มูลฐาน (Fundamental frequency หรือ Fo) หมายถึง ค่าความถี่ที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของเส้นเสียง โดยค่าความถี่ของเสียงจะมีหน่วยเป็น เฮิรตซ์ (Hertz)
8. ค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ย หมายถึง ค่าเฉลี่ยของค่าความถี่มูลฐานของแต่ละหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำ
9. คนไทยอีสาน หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาไทยอีสานเป็นภาษาแม่ ซึ่งคนไทยอีสานในงานวิจัยนี้คือ คนไทยอีสานที่บ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ
10. คนเขมร หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาแม่ ซึ่งคนเขมรในงานวิจัยนี้คือ คนเขมรที่บ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ
11. คนกูย หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษากูยเป็นภาษาแม่ ซึ่งคนกูยในงานวิจัยนี้คือ คนกูยที่บ้านท่าคอยนาง ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ

1.6.2 สัญลักษณ์

[^]	หมายถึง	ระดับสูงของเสียงในแต่ละช่วง โดยที่จะปรากฏข้างหลังตัวเลข แสดงระดับเสียงหรือคำบรรยายสัญลักษณ์
5^	หมายถึง	เสียงสูงระดับสูง
5	หมายถึง	เสียงสูง
4^	หมายถึง	เสียงกลางสูงระดับสูง
4	หมายถึง	เสียงกลางสูง
3^	หมายถึง	เสียงกลางระดับสูง
3	หมายถึง	เสียงกลาง
2^	หมายถึง	เสียงกลางต่ำระดับสูง
2	หมายถึง	เสียงกลางต่ำ
1^	หมายถึง	เสียงต่ำระดับสูง
1	หมายถึง	เสียงต่ำ

สัญลักษณ์ข้างต้นเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้บรรยายสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียง ซึ่งในการบรรยายสัญลักษณ์จะมีตัวเลข 2-4 ตัวเรียงกัน กล่าวคือ ตัวแรกจะแสดงระดับเสียงที่

จุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์ ตัวเลขสุดท้ายจะแสดงระดับเสียงวรรณยุกต์ที่จุดสิ้นสุดของเสียง ตัวเลขตัวกลาง (ถ้ามี) แสดงระดับเสียง ณ จุดที่มีการเปลี่ยนระดับเสียง และเครื่องหมาย [^] เพื่อแสดงระดับสูงของเสียงในแต่ละช่วง เช่น [3^2] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลางระดับสูง-ตก หรือ [33^1] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก หรือ [33^2^3] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก-ขึ้น เป็นต้น

1.6.3 อักษรย่อ

ว.1พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในพยางค์เป็น
ว.1พตส	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ในพยางค์ตายสระเสียงสั้น
ว.2-1	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 แบบที่ 1
ว.2-2	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 แบบที่ 2
ว.2-3	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 แบบที่ 3
ว.2-4	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 แบบที่ 4
ว.3-1พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 แบบที่ 1 ในพยางค์เป็น
ว.3-2พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 แบบที่ 2 ในพยางค์เป็น
ว.3-3พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 แบบที่ 3 ในพยางค์เป็น
ว.3-1พตส	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 แบบที่ 1 ในพยางค์ตายสระเสียงสั้น
ว.3-2พตส	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 แบบที่ 2 ในพยางค์ตายสระเสียงสั้น
ว.4-1พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 แบบที่ 1 ในพยางค์เป็น
ว.4-2พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 แบบที่ 2 ในพยางค์เป็น
ว.4-1พตย	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 แบบที่ 1 ในพยางค์ตายสระเสียงยาว
ว.4-2พตย	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 แบบที่ 2 ในพยางค์ตายสระเสียงยาว
ว.4พตส	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในพยางค์ตายสระเสียงสั้น
ว.5 พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์เป็น
ว.5พตย	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ตายสระเสียงยาว

ว.6-1พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 แบบที่ 1 ในพยางค์เป็น
ว.6-2พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 แบบที่ 2 ในพยางค์เป็น
ว.6-3พป	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 แบบที่ 3 ในพยางค์เป็น
ว.6พตส	หมายถึง	หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ในพยางค์ตายสระเสียงสั้น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการนำเอาเกณฑ์ทางวรรณยุกต์มาใช้เป็นเครื่องมือชี้บ่งชาติพันธุ์ของกลุ่มชนหลายกลุ่มซึ่งใช้ภาษากลาง (lingua franca) เดียวกัน
2. จากการศึกษาเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษากลางที่ใช้พูด โดยผู้พูดต่างชาติพันธุ์นั้น ทำให้ทราบถึงรูปแบบของการแปรเปลี่ยนทางภาษาที่เกิดขึ้นซึ่งการแปรเปลี่ยนดังกล่าวจะสามารถเป็นแนวทางในการคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
3. ผลงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการแปรเปลี่ยนทางภาษาในบริเวณที่มีการพูดหลายภาษาต่อไป